

Toestemming geven voor weefseldonatie

Informatie voor nabestaanden

Inleiding

Als iemand is overleden kan aan nabestaanden worden gevraagd of zij toestemming willen geven voor weefseldonatie en/of orgaan-donatie. Donatie van weefsel of organen kan de kwaliteit van het leven van iemand anders sterk verbeteren. Soms is het van levens-reddend belang.

Een arts of donatiefunctionaris heeft aan u gevraagd of u toestemming wilt geven voor weefseldonatie. We beseffen dat het voor u moeilijk kan zijn om kort na het overlijden van een dierbare te moeten beslissen of u wel of niet toestemming geeft voor donatie. De vraag wordt u nu al voorgelegd omdat een eventuele donoroperatie relatief kort na het overlijden moet plaatsvinden. In deze brochure kunt u nalezen wat de arts of donatiefunctionaris met u heeft besproken. Als u nog vragen heeft, stel deze dan gerust.

Toestemming voor donatie

Als iemand is overleden raadpleegt de arts het Donorregister. Iedereen vanaf 18 jaar wordt gevraagd zich te laten registreren in het Donorregister. Bij het registreren kan een keuze worden gemaakt om zelf wel of geen toestemming te geven voor donatie óf het geven van toestemming over te laten aan de nabestaanden of een specifiek persoon.

De arts controleert of de overledene zich heeft laten registreren, en zo ja met welke keuze.

U bent gevraagd om toestemming te geven voor donatie omdat:

- de overledene het verlenen van toestemming voor donatie aan de nabestaanden heeft overgelaten
- de overledene het toestemming verlenen voor donatie aan ú heeft overgelaten

- de overledene niet geregistreerd staat in het Donorregister. In die situatie wordt ook aan de nabestaanden toestemming voor donatie gevraagd.

Als u besluit toestemming te geven voor weefseldonatie, kunt u aangeven voor wélke weefsels u toestemming geeft. Een enkele keer blijkt pas na afname dat de weefsels niet geschikt zijn voor transplantatie. In zo'n geval kunnen de weefsels worden gebruikt voor medisch wetenschappelijk onderzoek dat gericht is op het verbeteren van transplantatieresultaten. Als u bezwaar heeft tegen het gebruik van de weefsels voor wetenschappelijk onderzoek, kunt u dit kenbaar maken aan de arts of de donatiefunctionaris.

Er worden u dus eigenlijk drie vragen gesteld:

- of u toestemt in donatie
- voor welke weefsels
- of u bezwaar heeft tegen het eventuele gebruik van de weefsels voor transplantatieonderzoek wanneer na afname blijkt dat de weefsels niet geschikt zijn voor transplantatie.

Weefseldonatie

Het maakt voor de donatie van weefsel geen verschil of iemand thuis, in een ziekenhuis, een bejaardenhuis of in een verpleeghuis overlijdt. De volgende weefsels komen voor donatie in aanmerking:

Hoornvlies

Het hoornvlies is het voorste deel van het oog. Het gezichtsvermogen is afhankelijk van dit zeer dunne stukje weefsel. Hoornvliestransplantatie is nodig wanneer het hoornvlies door een infectie, een beschadiging of een aangeboren afwijking troebel is geworden.

Huid

Donorhuid wordt toegepast bij de behandeling van tweede- en derdegraads brandwonden. Het bedekken van brandwonden met donorhuid kan levensreddend zijn.

Hartkleppen

Hartkleppen zijn van groot belang voor het functioneren van het hart. Een slecht functionerende hartklep heeft een te laag zuurstofgehalte in het bloed tot gevolg. Er bestaan ook 'kunstkleppen', maar die zijn minder geschikt dan natuurlijke hartkleppen.

Bot- en peesweefsel

De transplantatie van bot kan in veel gevallen een amputatie als gevolg van een bottumor voorkomen. Peesweefsel wordt veelal gebruikt bij patiënten die door een ongeval een beschadiging hebben opgelopen aan een gewricht. Tegenwoordig worden ook gehoorbeentjes getransplanteerd waardoor mensen met een gehoorstoornis weer kunnen horen.

Voor de donoroperatie

Als u toestemming verleent voor donatie, worden er bij de overledene eerst enkele onderzoeken gedaan. Deze onderzoeken zijn bedoeld om de kwaliteit van de weefsels te beoordelen. Daarnaast stelt de arts u enkele vragen. Deze vragen gaan over ziekten die de overledene heeft doorgemaakt, de medicijnen die de overledene heeft gebruikt, diens leefwijze en rook- en drinkgewoontes. Al deze gegevens zijn van belang om te kunnen bepalen of de weefsels voor transplantatie in aanmerking komen.

Na de onderzoeken wordt de overledene aangemeld bij de Stichting Bio Implant Services (BIS) in Leiden. Dit is een stichting die de weefseldonatie coördineert.

De donoroperatie

Hoe snel de donoroperatie plaatsvindt, hangt af van de situatie na het overlijden. Als het lichaam van de overledene binnen drie uur is gekoeld, kan de afname van weefsels tot maximaal vierentwintig uur na het overlijden plaatsvinden. Als het lichaam niet gekoeld is moet de afname van weefsels plaatsvinden binnen zes tot twaalf uur na het overlijden.

De operatie gebeurt zeer zorgvuldig en met respect voor de overledene. Hoe lang de operatie duurt is afhankelijk van welke weefsels er worden uitgenomen. U kunt niet bij de operatie aanwezig zijn.

Hoornvliesdonatie

Het uitnemen van hoornvliezen vindt plaats in het mortuarium. Voor het uitnemen van de hoornvliezen is het nodig de gehele oogbollen te verwijderen, deze worden vervangen door prothesen. Er is na afloop niets van de ingreep te zien. De ingreep duurt ongeveer dertig minuten.

Huiddonatie

Het afnemen van huid vindt plaats in het mortuarium van het ziekenhuis of op de operatiekamer van het ziekenhuis. Huid wordt in een hele dunne laag afgenomen van rug en bovenbenen en soms bovenarmen. De afname duurt ongeveer anderhalf uur. Na donatie van huid krijgt de overledene beschermende onderkleding aan.

Hartklepdonatie

Het uitnemen van hartkleppen vindt plaats in de operatiekamer of het mortuarium van het ziekenhuis. Om de hartkleppen niet te beschadigen, is het nodig het gehele hart uit te nemen. Deze ingreep duurt ongeveer twee uur.

Bot- en peesweefsel

Het uitnemen van bot- en peesweefsel, evenals het uitnemen van de gehoorbeentjes, vindt plaats in een operatiekamer en duurt ongeveer vijf uur. Het bot- en peesweefsel is afkomstig uit de armen en benen en wordt vervangen door kunstbot.

Het uitnemen van de verschillende weefsels kan in totaal wel zo'n 12 tot 24 uur duren. Om de weefsels te kunnen bewaren worden ze na afname op een speciale manier bewerkt. Hoornvlies kan maximaal één maand worden bewaard. Huid, hartkleppen en bot- en peesweefsel kunnen vijf jaar worden bewaard.

Na de donoroperatie

Na de donatie wordt de overledene in een rouwcentrum of thuis op de gebruikelijke manier opgebaard. De begrafenis of crematie hoeft niet uitgesteld te worden vanwege de donatieprocedure. U wordt geadviseerd de overledene die bot heeft gedoneerd bij het opbaren bovenkleding met lange mouwen en een lange broek of rok te laten dragen. Zo zijn de hechtingen en pleisters niet zichtbaar.

Als u daar prijs op stelt, kunt u vier tot zes weken na de donatie schriftelijk of telefonisch op de hoogte worden gesteld van de donatie- en zo mogelijk de transplantatieresultaten. De ontvangers blijven daarbij altijd anoniem.

Aan het afstaan van weefsels voor transplantatiedoeleinden zijn voor u vanzelfsprekend geen kosten verbonden.

Vragen

De donatiefunctionaris en/of de arts zijn verantwoordelijk voor de organisatie van de donatieprocedure. Zij zijn uw contactpersonen en informeren u over de procedure.

We beseffen dat het voor u niet altijd eenvoudig is om een antwoord te geven op de vragen die aan u worden voorgelegd. We willen benadrukken dat iedere keuze die u maakt wordt gerespecteerd.

Mocht u naderhand nog vragen hebben dan kunt u op werkdagen altijd bellen met telefoonnummer (050) 361 61 61 en vragen naar de donatiefunctionaris.

Voor algemene informatie over donatie en transplantatie kunt u contact opnemen met NIGZ-Donorvoorlichting, het telefoonnummer is (0900) 821 21 66. U kunt ook de website www.donorvoorlichting.nl raadplegen.